

Pentti Malaska – yksi meistä

Pentti Malaska (1934-2012) tuli Turun kauppakorkeakouluun talousmatematiikan ja tilastotieteen opettajaksi 1960-luvun puolivälin tienoilla, ja hänet nimitettiin melko pian professoriksi. Seuraavassa esitän hänestä omakohtaisia muistikuvia. En koskettele hänen tieteellistä tuotantoaan, enkä hänen toimintaansa tunnettuna tulevaisuudentutkijana.

Olin laskentatoimen assistentti käydessäni seuraamassa hänen tilastotieteen kurssiaan. Pentin opetustyyli oli selkeä, mutta myös vaativa. Jotkut kuvasivat hänen luennointahtiaan sanomalla, että ensimmäinen kalvo lensi jo ovelta. Pentti itsekin kertoi myöhemmin, että jos kurssille oli ilmoittautunut liikaa opiskelijoita, hän kiristi luennointivauhtia, kunnes opiskelijamäärä oli kutistunut sopivaksi.

Pentti keräsi ympärilleen väitöskirjantekijät kaikista aineista, ja opimme varmasti kaikki paljon paitsi Pentiltä, myös toisiltamme. Rehtori Veikko Halme velvoittikin kaikki tohtoriopiskelijat käymään Pentin puheilla ainakin kerran. Minäkin kävin vuorollani, vaikka tutkimusaiheeni oli metodiltaan pääasiassa case-tyyppinen ja käsiteanalyttinen, ja siten mahdollisimman kaukana Pentin opettamista kvantitatiivisista menetelmistä. Yritin heti keventää ohjauskeskustelua kysymällä, ”mitä se Wittgenstein taas sanoikaan?”. Tämä viittasi Ilkka Virtasen karonkkaan, jonka jatkoilla Ilkan kotona Pentti hyppäsi pihapöydälle ja puhui meille Wittgensteinin ajatuksista. Pentti ei kuitenkaan tarttunut kysymykseeni, vaan aloitti vakavana ohjauspalaverin.

Pentin johtamassa opintopiirissä pidettiin alustuksia ja teimme myös ikimuistoisia ekskursioita ympäri Suomea ja jopa Eestissä. Esitimme kohdeyrityksissä alustuksia tutkimusaiheistamme ja saimme yritysjohtajien kommentteja niihin. Pentin vetämä opintopiiri sulautui sittemmin Paavon ja minun perustamaan Opinnäytekerhoon. Sen alkuperäisenä ideana oli juhlistaa valmistuneita opinnäytteitämme Hämeenportissa.

Pentti oli vahva persoona ja tehokas vaikuttaja. Ulkopuoliset saattoivat pitää häntä – syystäkin – pelottavana opponenttina, silloin kun näkemykset poikkesivat toisistaan. Ryhmämme sisällä vallitsi kuitenkin varsin demokraattinen henki – silloinkin, kun Pentti oli ainoa professori ja muut assistentteja. Minulle jäi se vaikutelma, että hän arvosti meitä kaikkia yksilöinä, ja meidän näkemyksiämme. Hän ei koskaan vähätellyt kvalitatiivisia ja sittemmin humanistisia

tutkimusharrastuksiani. Pentti arvosti – kuten minäkin – filosofi Lauri Rauhalan oppeja, ja hän tunsi Laurin henkilökohtaisesti. Insinööriössä oli siten myös vahva humanistinen mielenvire.

Pentti oli huumorintajuinen. Tallinnan ekskursiolla illanvietossa Pentti loihe lausumaan: ”Jos mie en olis’ prohvessoori, mie olisin luonnenäyttelijä!”. Hän jopa salli ryhmässä myös itseensä kohdistuvan leikinlaskun – hän oli todellakin yksi meistä. Kerran kun Pentti viikon aluksi pohdiskeli ääneen ”Mitäpä tekisin tänään?”, Ilkka vastasi kuivasti: ”Mitä jos hoitaisit vaihteeksi virkaasi?”. Pentti ei tästä suinkaan suuttunut, vaan myhäili assistentin suorasukaisuudelle. Pentti ei myöskään asettanut jarruja nuorten assistenttien ajoittain vallattomallekin ilonpidolle – pikemminkin päinvastoin. Silloinkin, kun piirsin juhlimisen lomassa hänen työhuoneensa oveen ”maailmanmallin” tussikynällä, joka osoittautui permanentiksi, moitteen sanaakaan en kuullut. Ilkan maalariveli sen sitten maalasi peittoon ihmetellen akateemisen väen lapsellisuutta.

Kun kaikki opinnäytteet oli saatu tehdyiksi, Opinnäytekерhomme toiminta käsitti lähinnä kokoontumisia illallisten merkeissä ilman opillisia tavoitteita. Muodollisena kokoontumisen aiheena saattoi olla viran saaminen tai rehtorinimitys. Näiden istuntojen tärkeä funktio oli ryhmämme yhteishengen ylläpito – tilanteessa, jossa olimme jo hajaantuneet eri yliopistoihin kukin oman elämänuransa pariin. Toistaiseksi viimeinen yhteinen lounas nautittiin Turussa Suomalaisella Pohjalla runsas vuosi sitten. Pentti oli silloinkin mukana. Alkanut sairaus varjosti jo hieman ryhmällemme niin tyypillistä optimismia.

Muutamaan sanaan tiivistäen Pentti oli meille aluksi asialleen omistautunut opettaja ja tutkimustöiden ohjaaja – toisille opetussuhde oli tutkimusaiheista ja -metodeista riippuen tiiviimpi kuin toisille. Kaikille hän oli tieteen- ja elämänfilosofiaa jakava vanhempi tieteenharjoittaja sekä ystävä.

Pekka Pihlanto

Valmisteltu puheenvuoro: ”Tulevaisuus tehtävänä. Seminaari tulevaisuuden tekemisestä ja tutkimisesta sekä professori Pentti Malaskan elämäntyöstä”. Turun kauppakorkeakoulu 5.11.2012.